

Handläggare
Sara Lidegran
Telefon: 08 50833741

Till
Utbildningsnämnden
2016-10-20

Samordning, ansvar och kommunikation - vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar (SOU2016:46)

Svar på remiss från kommunstyrelsens, dnr 001296/2016

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Tony Mufic
Utbildningsdirektör

Jan Holmquist
Gymnasiedirektör

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till utbildningsnämnden remitterat slutbetänkande ”Samordning, ansvar och kommunikation - vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar” (SOU 2016:46).

Utredningens utgångspunkt är att måluppfyllelsen för elever med dövhet, hörselnedsättning och grav språkstörning ska öka, liksom elevernas möjlighet att välja skola. Av den anledningen behöver alla kommuner kunna erbjuda tillräckliga anpassningar och personal med specifik kompetens. När det gäller dessa så kallade promillegrupper, det vill säga elevgrupper med en funktionsnedsättning som förekommer mer sällan än hos en elev av hundra, behövs regionalt samarbete och ett mer aktivt stöd från staten. Av den anledningen har utredningen fått i uppdrag att bland annat föreslå hur Specialpedagogiska skolmyndighetens, SPSM:s, stöd till skolhuvudmän kan utvecklas kring elever med dövhet, hörselnedsättning eller grav språkstörning.

Enligt utredningens uppskattning bör drygt 3 000 elever med dövhet eller hörselnedsättning i grundskoleåldern erbjudas specifika utbildningsmiljöer. Det är dessa elever som utredningen avser i de förslag som berör elever med dövhet eller hörselnedsättning. Utredningen har definierat begreppet grav språkstörning och bedömt storleken på elevgruppen.

Förvaltningen instämmer till viss del i utredningens förslag och föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom gymnasieavdelningen i samverkan med grundskoleavdelningen, avdelningen för utveckling och samordning samt avdelningen för ekonomi och styrning.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har för yttrande till utbildningsnämnden remitterat slutbetänkande ”Samordning, ansvar och kommunikation - vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar” (SOU 2016:46).

Utgångspunkten för utredningen är att måluppfyllelsen för elever med dövhet, hörselnedsättning och grav språkstörning ska öka, liksom elevernas möjlighet att välja skola. Elever med dövhet, hörselnedsättning eller grav språkstörning ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd utan att behöva flytta långt från sin hemmiljö. Utredningen pekar på att det idag finns stora skillnader mellan olika skolor i landet när det gäller till exempel personalens kompetens eller anpassning av lokaler. Målet är att skapa en stödstruktur som blir mer enhetlig över landet genom regionalt samarbete och ett mer aktivt stöd från staten.

Utredningens ambition till förändringar inom utbildningen för elever med dövhet, hörselnedsättning och grava språkstörningar formuleras i ett antal förslag:

- likställande av teckenspråk och nationella minoritetsspråk i skollagen
- förstärkt rätt till undervisning i teckenspråk för alla elever inom grundskole- och gymnasieutbildningen som har behov av det
- stärkt ställning för teckenspråket inom specialskolan, dels genom att målgruppens behov av tvåspråkig undervisning i en teckenspråkig miljö lyfts in i skollagen och förtydligas, dels genom en koncentration av verksamheten för att kunna garantera livaktiga teckenspråkiga miljöer
- en definition av grav språkstörning att använda för att synliggöra och erbjuda rätt stöd till de ungefär 0,7 procent av skolans

elever som enligt utredningens uppskattning har denna funktionsnedsättning

- samordning av statens, landstingens och kommunernas insatser för elever med dövhet, hörselnedsättning eller grav språkstörning genom så kallade regionala nav där regionala samordnare leder arbetet och har tillgång till specifik kompetens kring dessa funktionsnedsättningar
- rätt för skolhuvudmän att utforma särskilt anpassade kommunikativa miljöer, SAK-miljöer, för elever med dövhet, hörselnedsättning eller grav språkstörning
- årlig avsättning av riktade medel för skolhuvudmännens insatser för elever med dövhet, hörselnedsättning eller grav språkstörning, i reguljär klass såväl som i SAK-miljöer, genom en utökning av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder för elever med funktionsnedsättning, SKÅ-bidraget
- förtydligande av Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) roll att aktivt verka för att alla elever med funktionsnedsättning får tillgång till en likvärdig utbildning av god kvalitet
- successiv avveckling av Hällsboskolan i takt med förbättrade förutsättningar för grundskolan att tillgodose rätten till utbildning och behov av anpassning för elever med grav språkstörning i SAK-miljöer närmare hemmet
- tillgång till anpassad lärmiljö på alla gymnasieprogram för elever med grav språkstörning genom att Örebro kommun får i uppdrag att anordna utbildning inom riksgymnasiet för elever med grav språkstörning, RgS
- vidgning av statens satsning på personalförstärkning inom elevhälsan så att den även innefattar personalkategorin logoped
- prioritering av speciallärarutbildning med specialisering mot dövhet eller hörselnedsättning respektive grav språkstörning inom Lärarlyftet och andra satsningar.

Dessutom lägger utredningen förslag om en tydligare målgruppsdefinition för specialskolan som innebär att den ska ta emot barn med behov av tvåspråkig undervisning i en teckenspråkig miljö, barn med dövblindhet och barn med synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning som leder till behov av omfattande anpassning.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till att utredningen lyfter fram och belyser undervisningen för elever med dövhet, hörselnedsättning eller grav språkstörning. Utredningens förslag avser både kommunala och fristående skolor och kan eventuellt kompensera för den skillnad som finns i lagstiftningen, mellan olika huvudmän, när det gäller möjligheten att anordna en utbildning som endast vänder sig till en viss elevgrupp.

Förvaltningen väljer att kommentera följande av utredningens förslag:

Utredningens förslag

Samordning av statens, landstingens och kommunernas insatser för elever med dövhet, hörselnedsättning eller grav språkstörning genom så kallade regionala nav där regionala samordnare leder arbetet och har tillgång till specifik kompetens kring dessa funktionsnedsättningar.

Förvaltningens synpunkter

De regionala naven beskrivs som en sammansatt organisation med egna kanslier och med ett uppdrag i samverkan med kommun och landsting. Det ska bildas en styrgrupp på ledningsnivå för varje regionalt nav och det ska även inrättas ett nationellt råd. Förmodligen kommer det att vara olika aktörer som kartlägger, föreslår åtgärder, följer upp respektive bistår ekonomiskt. Förvaltningen anser att kopplingen mellan ansvar för insats och ansvar för finansiering behöver klargöras. Utredningens förslag medför en risk för ökade administrativa kostnader för kommunerna och för att ansvaret för eleven upplevs som otydligt. Ett sådant exempel är de kontaktpersoner/ambassadörer som utses av naven och som ska arbeta i nätverk kopplade till naven men som ska finansieras med kommunala medel.

Stockholms stad ingår i Stockholms läns landsting som består av 26 kommuner. Det är inte möjligt att applicera de modeller (till exempel på s.368-369, figur 18.1 och 18.2) som beskriver kontakt mellan olika funktioner på en så stor organisation som Stockholms stad. Funktionerna som beskrivs som "kommunens specialpedagog" och "kommunernas samordnande skolsköterska" används inte inom Stockholms stad.

Utredningens förslag

Rätt för skolhuvudmän att utforma särskilt anpassade kommunikativa miljöer, SAK-miljöer, för elever med dövhet, hörselnedsättning eller grav språkstörning.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till förslaget om rätt för skolhuvudmannen att utforma så kallade SAK-miljöer. Den viktigaste faktorn för tillräckliga resurser, som i sin tur kan skapa förutsättningar för kvalitativ undervisning, är framförallt att grupperna har rätt antal elever. Därför är utredningens förslag att skolhuvudmännen ska kunna inrätta så kallade SAK-miljöer, som skulle kunna utformas så att de kan hantera även få elever och individuella behov, positivt. Utredningen pekar på att det kan vara ett problem i många

kommuner som har ett litet antal elever att kunna ge dessa tillräckligt med resurser.

Utredningens förslag

Årlig avsättning av riktade medel för skolhuvudmännens insatser för elever med dövhet, hörselnedsättning eller grav språkstörning, i reguljär klass såväl som i SAK-miljöer, genom en utökning av statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder för elever med funktionsnedsättning, SKÅ-bidraget.

Förvaltningens synpunkter

Statsbidragen, de så kallade SKÅ-bidragen, är främst riktade till att bygga upp SAK-miljöerna och kommer troligen inte kunna täcka kostnaderna för engagemang i de nya regionala naven eller anställning av kontaktpersoner/ambassadörer.

Utredningens förslag

Successiv avveckling av Hällsboskolan i takt med förbättrade förutsättningar för grundskolan att tillgodose rätten till utbildning och behov av anpassning för elever med grav språkstörning i SAK-miljöer närmare hemmet.

Förvaltningens synpunkter

En decentralisering av en central verksamhet har ofta visat sig bli mer kostnadskrävande. Utredningen föreslår ökade förutsättningar för grundskolan att kunna ta emot elever med grav språkstörning och att Hällsboskolan i Stockholm och Umeå successivt avvecklas för att eleverna istället ska kunna gå i en skola närmare hemmet. Förvaltningen är positiv till förslaget under förutsättning att grundskolan erhåller ökade resurser för att kunna ta emot denna grupp av elever och att det inte bara blir en omfördelning av resurser från specialskolorna.

Utredningens förslag

Vidgning av statens satsning på personalförstärkning inom elevhälsan så att den även innefattar personalkategorin logoped.

Förvaltningens synpunkter

Kommunerna ska få möjlighet att anställa logoped i skolan med stöd av extra statsbidrag. Samtidigt föreslås att landstingen bidrar med logoped, det blir således oklart vad som gäller.

Förvaltningens förslag

Rektorn har det lagstadgade övergripande ansvaret för extra anpassningar och särskilt stöd. Förvaltningen föreslår att rektor får fortsatt ansvar för elevgruppen och i samverkan med skolans elevhälsa ger lärare och övrig skolpersonal nödvändigt stöd. Istället för att införa en särskild organisation/administration för vissa elever

i form av nav och kontaktpersoner/ambassadörer är förvaltningens förslag en obligatorisk fortbildning för rektorer, elevhälsans personal och annan personal. Förvaltningen vill påminna om alla elevers redan reglerade rätt till god utbildning, oavsett funktionsnedsättning. Därför reserverar sig förvaltningen mot en utveckling där så kallade promillegrupper behandlas i särskilda segregerade spår.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden till kommunstyrelsen överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen ”Samordning, ansvar och kommunikation - vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar” (SOU2016:46).

Förvaltningen föreslår att beslutet omedelbart justeras.

Bilaga

Samordning, ansvar och kommunikation – vägen till ökad kvalitet i utbildningen för elever med vissa funktionsnedsättningar (SOU 2016:46).